

בדיקת חמץ

ניתנו לו הרבה כוחות, דלולי זה לא היו שומעים לו, משא"כ יצה"ט המשכנע לאמת ותענוג האמיתי, אין הוא צריך הרבה כוחות של שכנועים, ואדרבה אם ישכנע הרבה, בכל מיני דרכים, מחליש את כוחו.

"אוצרות התורה" הגדה של פסח

חמץ: יצר הרע

המשיג רבי ירוחם ממיר זצ"ל, היה נוהג לומר: אינני מפחד מיצר הרע הגדול, אני מפחד מיצר הרע קטן, דהיינו מהיצר הרע שמסית את האדם להסתפק במועט ברוחניות, באומרו לו שהוא 'אדם קטן', וממילא אין ביכולתו להשיג הרבה.

ספר "יחי ראובן" הגדה של פסח

חובת להתרחק מנסיון

התוספות (פסחים ב:) כתבו: קשה לר"י, כיון דצריך ביטול, כדאמר בגמרא (ד:): הבודק צריך שיבטל, ומדאויייתא בביטול בעלמא סגי, אמאי הצריכו חכמים בדיקה כלל. ונראה לר"י, דאף על גב דסגי בביטול בעלמא, החמירו חכמים לבדוק ולבערו, שלא יבוא לאוכלו, ע"כ. והיינו שיש לו לאדם להתרחק מן הנסיון. כמו שאמרו (כ"ב נז:): שההולך על שפת הנהר ועוצם עיניו מלראות הנשים העומדות על הכביסה אם יש דרך אחרת רשע הוא, שהיה לו להתרחק מן העבירה.

ויסוד הדברים, על פי דברי רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, על פי מה שאמרו (סוטה ג.): שאין אדם חוטא אלא א"כ נכנסה בו רוח שטות. ואם כן במה אשם הוא, הרי נאנס ברוח שטותו, אלא משל למה הדבר דומה, לאדם העומד על שפת הבור ובאה רוח שאינו מצויה והפילתו לבור. אשם הוא שהתקרב עד לשפת הבור, שאילו היה רחוק משם לא היה נופל לתהום על אף כל הרוחות. ולא זו בלבד, אלא שאין הרוחות העזות מנשבות אלא השפת הבור, על כן, עיקר תפקיד האדם ועבודתו להתרחק ממקום הסכנה ומשפת הבור, ואז לא תאונה אליו רעה. וזהו שאמרו: שהרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין (סוטה ג.), שיברח לשדה ההיתר הגמור. "לך לך אמרינן לנזירא, סחור סחור לכרמא לא תקרב" (שבת יג.), שאם יתקרב לסביבות הכרם הכניס עצמו ללוע התהום, ופי התהום בלעו.

הגדה של פסח "ארוזי הלבנון"

כעפרא דארעא

סיפר הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל: מעשה ביהודי ששרף החמץ ואמר את הנוסח הנהוג לאומרו: "להוי בטיל וחשיב כעפרא דארעא". שמע אותו חכם אחד

הרדב"ז (שו"ת סי' תקע"ו) נשאל, מה נשתנה חמץ משאר איסורים שבתורה, להצריך אחריו בדיקה בחורים ובסדקים ולאוסרו במשהו. וכתב שע"כ צריך לומר: כי חמץ בפסח רומז ליצר הרע והוא שאור שבעיסה, ולכן כלה גרש יגרש אותו האדם מעליו, ויחפש עליו בכל מבואות מחבואות מחשבותיו, ואפילו כל שהוא לא בטיל, והרי זה אמת ונכון, עכ"ל. מצוה זו של בדיקת חמץ, שנהגו בה ישראל לחפש אחר עשרה פירוורים פחותים מכזית, באה לעורר אותנו על המלחמה הגדולה והתמידית שאנו מצויים בה תדיר, שהחסיד בעל "חובות הלבבות" האריך בה, ובתוך דבריו כתב: ומן התימה, אחי, כי כל אויב שיש לך, כשתנצח אותו פעם ושתיים, ירף ממך, ולא יעלה על לבו להלחם בך, לדעתו יתרון כחך על כחו, והוא מתיימש מלנצח אותך ומגבור עליך. אבל היצר, אין מספיק לו ממך ניצוח פעם ומאה פעמים, בין שניצח אותך בין שניצחתו. כי אם ינצח אותך, ימיתך. ואם תנצחהו פעם אחת, יארוב לך כל ימך לנצח אותך. כמו שאמרו חז"ל אל תאמין בעצמך עד יום מותך. ואינו מקיל בקטנה שבקטנות ענייך לנצח אותך בה, כדי שתהיה לו מדרגה לנצח אותך במה שלמעלה ממנה. ועל כן ראוי לך שתהיה נזהר ממנו, ואל תמלא משאלותיו בך מאומה.

הגדה של פסח "אבי עזרי" מאת רב שך זצ"ל

החמץ: רמז למידות הרעות

אמר ה"חתם סופר" חמץ בגימטריא 138, מצה בגימטריא 135. הרי שהחמץ עולה מעל המצה בשלש. והם רמז לג' מידות רעות: הקנאה התאוה והכבוד שמוציאים את האדם מן העולם, שהם השורש לכל העוונות כולם. ואם נתבונן נראה, שההבדל בין החמץ למצה, הוא שהחמץ יש בו שאור ושמרים המטפחים אותו, ומוסיפים עליו משיעורו האמיתי, משא"כ המצה אינה אלא השיעור האמיתי שלה ללא כל תוספת כלל.

וכן הוא ההבדל בין היצר הטוב ליצר הרע, כוחו של היצה"ר לשכנע את האדם בזה שמגביר אצלו את התאוה פי כמה מאשר היא באמת, ובזה משכנעו לעשות את העבירה, וכן בקינאה ובכבוד. אך היצה"ט לא מוסיף שכנוע יותר ממה שהוא באמת. ולכן ליצה"ר יש לו שבעה שמות כפי שכתוב בגמרא, והמה שבעה כוחות שבאים לאדם לשכנעו לעבירה, אך יצה"ט אין לו רק שם אחד ואינו בא אלא בכח האמת. אך צריך להבין, אם ליצה"ר יש כוחות מעל ומעבר ליצה"ט היכן הבחירה השווה? אלא ביאור הדבר כך הוא, אדרבה מפני שהיצה"ר משכנע לשקר ולכזב ולהבלי העולם הזה

הלכה: ערב פסח שחל בשבת

אין מבשלין לשבת זו מאכלי חמץ, כגון מאכלים מקמח או דייסא וכו' דברים הנדבקים בכלים, כי יצטרכו להדיחם לאחר האכילה משום איסור חמץ, ואסור כיון שאין צריך להם שוב לאותו היום. וכן הכלי אלומיניום או נייר כסף, שמשליכים אותם אחר הבישול, לא יבשל לשבת זו, אלא במקום שיש עירוב שיכול להשליכם חוץ מרשותו. אם עבר ובישל או שטעה בשוגג ובישל ממאכלים אלו, וכן לצורך תינוק שהוכרח לאוכל כזה, אם א"א לנקותם מותר גם להדיחם בשבת כדי להעביר החמץ, דצורך מצוה הוא. ומ"מ לכתחלה יבשל כל מה דאפשר בכלים של פסח.

ספר "נטעי גבריאל"

פתגם: קל יותר לאהוב הצלחות, מאשר להצליח באהבות.

ספר "שמחלה"

חקירה: ברכת ביעור חמץ

מברך גם אם לא ימצא חמץ, משום שהמצוה היא הבדיקה עצמה ולא הביעור, או שהמצוה היא הביעור, אך תיקנו ברכה גם על מה שמתעסק במצוה אפילו אם לא יקיימנה. (חידושי ר' שמואל פסחים עמוד מג)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: שלב ראשון

ערב פסח שאלו לעני אחד: איך ההכנות לחג? נאנח העני ואמר: לפי שעה השלמתי רק שלב ראשון של ההכנות להחג. מה משמע שלב ראשון? תמהו השואלים. את החמץ כבר ביערתי לחלוטין, אבל מצות עדיין אין לי.

ספר "חד וחלק" חלק ב' (דף קטו)

שבת שלום

יוצא לאור להפואה שלימה של דינה בת מרים, מאיר בן גבי זווירה, סשא בנימין בין קארין מרים ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליו, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלום, פייגא אולגה בת ברנה, יוסף בן מייכה, רבקה בת ליוה, רישירד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, יעקב בן אסתר, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, רפואה שלימה ולידה קלה לרבקה בת שרה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן משה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה.

והעיר לו: לאו דווקא 'כעפרא דארעא'. תמה היהודי מה כוונת מר. השיבו החכם: לא רק בשריפת החמץ, גם בסיום תפילת שמונה עשרה אנו מזכירים "עפרא דארעא" ומבקשים: "ונפשי כעפר לכל תהיה". אנחנו מבקשים מה' שלא נחשיב את עצמנו במאומה, אלא נהיה שפלים כמו עפר שהכל דורכים עליו. הנה אתמול, כאשר סיימת את תפילת שמונה עשרה, ראיתי אדם שעמד לידך ובטעות דרך על רגלך ואתה התפרצת כנגדו, גילית דעתך שאינך מעוניין באמת שנפשוך תהיה כעפר. או שהעפר חשוב בעיניך. ואם העפר כל כך חשוב בעיניך, סיים אותו חכם, איך אתה יכול לבטל את החמץ ולעשותו כעפרא דארעא.

"אוצרות התורה" הגדה של פסח

ביעור חמץ בג' אופנים

רבי יהודה אומר אין ביעור חמץ אלא שריפה וחכמים אומרים אף מפרר וזורה לרוח או מטיל לים וכן פסק השו"ע (סי תמה, א'): כיצד ביעור חמץ, שורפו או פוררו וזורה לרוח, או זורקו לים. אמר ה"חתם סופר": שלושה האופנים של השבתת החמץ שנידונו בחז"ל, שימשו גם את העונש וההשבתה של מצרים, שבאו לה בשלשה, שריפה: **בעמוד אש** (שמות יד. כד). זורה לרוח: **"ויולך ה' וכו' ברוח קדים עזה כל הלילה"** (כא). מטיל לים: **"וינער ה' את מצרים בתוך הים"** (כז).

וכתב ה"כף החיים" (תמא א): שלושה אופנים בביעור חמץ, שריפה, זריקה לרוח, וזריקה לים, הם כנגד שלשה פורענויות שהיו עושים המצריים לישראל במצרים:

שורפו: כנגד מה שהיו שורפים את בני ישראל בכור של אש, שנאמר: **"ויוציא אתכם מכור הברזל ממצרים"**, כפי שכתוב בפרקי דרב אליעזר (פרק מח). **פוררו**: כנגד מה שהיו חונקים את הבנים על המשבר שנאמר (שמות א'): **"וראיתן על האבנים אם בן הוא והמיתן אותו וכו'".** **זורקו לים**: כנגד מה שזרקו בניהם ליאור שנאמר (שמות א'): **"כל הבן הילוד היארה תשליכוהו וכו'".** ורוצה שנזכור השעבוד ונשבח להשי"ת שהצילנו מזה.

"אוצרות התורה" הגדה של פסח

איסור חמץ, זכרון יציאת מצרים

טעם איסור חמץ כתב בספר ה"חינוך": שלא ימצא חמץ ברשותינו כל ימי הפסח וכו', כדי שנזכור לעולם הנסים שנעשו לנו ביציאת מצרים וכו', ונזכר שאירע לנו כענין זה מתוך חפזון היציאה אפינו העיסה מצה, כי לא יכל להתמהמה עד שיחמין, כמו שכתוב: (שמות יב) **"ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עוגת מצות כי לא חמץ כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וגם צידה לא עשו להם"**.

ספר ה"חינוך" מצוה יא'

